HØGSKOLEN I OSLO
OG AKERSHUS

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Dato: 01.03.2017 **Vår ref.:** 16/07620 **Deres ref.:** 16/7765

Saksbehandler: Tanja Strøm
67 23 52 03, tanja.strom@hioa.no

Høring: Vekt på forskningskvalitet. En mulig utvidelse av publiseringsindikatoren med en siteringsindikator

Det vises til brev fra Kunnskapsdepartementet hvor man ber om høringsuttalelse til rapporten *Vekt på forskningskvalitet : en mulig utvidelse av publiseringsindikatoren med en siteringsindikator* levert av *Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning* (NIFU) til kunnskapsministeren 15. juni 2016. Vi takker for anledningen til å kommentere forslag til utvidelse av publiseringsindikatoren med en siteringsindikator som er fremlagt i rapporten.

Bør det innføres en siteringskomponent i publiseringsindikatoren i universitets- og høyskolesektoren?

Høgskolen i Oslo og Akershus er imot en utvidelse av publiseringsindikatoren med en siteringsindikator av tre hovedårsaker: Indikatoren vil ikke fremme kvalitet, den er problematisk i et likestillingsperspektiv og den vil ikke være dekkende for sentrale fagområder som ellers har høy forskningspolitisk prioritet.

Det er betydelig skepsis blant forskere, universiteter, beslutningsorganer og det vitenskapelige samfunn om bred bruk av bibliometri i forskningsvurdering og ledelse. Dette skyldes blant annet berettiget bekymring for at noen indikatorer kan misbrukes eller være 'gamed': og at bibliometriske parametere blir overvurdert og samfunnsmessig relevans ble undervurdert.

Datainfrastruktur som underbygger bruk av bibliometri og informasjon om forskningen er fortsatt fragmentert, med utilstrekkelig interoperabilitet mellom systemene. Som det fremkommer i Leiden manifestet for bibliometri[1] bør datainnsamling og analytiske prosesser være åpne, transparente og enkle. Modellen kompliseres og gjøres vanskeligere samtidig som publiseringspoeng har en relativt liten betydning som andel av finansieringen. Publiseringsindikatoren blir vanskeligere å forstå, noe som vil medføre tidkrevende arbeid for institusjonene involvert i sektoren samt hos systemleverandør, CRIStin. At indikatoren gjøres mindre transparent er også uheldig dersom alle institusjoner som driver med evaluering av forskningsaktivitet skal undertegne DORA-deklarasjonen. Der er transparens en tydelig anbefaling til organisasjoner som tilbyr bibliometri. Publiseringsindikatoren har allerede en rolle

[1] Hicks, Diana et.al. 2015. *Nature.* 520, p429–43, doi:10.1038/520429a

som insentiv for å påvirke atferden til forskerne til å publisere i ledende tidsskrifter. Det vil bli svært krevende å se publiseringsindikatoren som insentiv når den kompliseres.

Cassidy R. Sugimoto og hennes kolleger presenterte i 2013 en global og tverrfaglig bibliometrisk analyse som bekrefter at kjønnsskjevhet knyttet til forskningsresultater vedvarer over hele verden.[2] De analyserte alle artikler publisert mellom 2008 og 2012 og indeksert i Thomson Reuters Web of Science databaser. De analyserte 5.483.841 forskningsartikler og oversiktsartikler med 27,329,915 forfatterskap.
Menn publiserer flere artikler i gjennomsnitt enn kvinner, men gapet er forskjellig mellom felt og delfelt. Kvinner er mindre tilbøyelige til å delta i samarbeid som fører til publisering og det er mindre sannsynlig at de blir oppført som enten første- eller siste-forfatter på en artikkel.
De analyserte fremtredende forfatterposisjoner – ene-forfatterskap, først- og siste-forfatterskap. De fant at i de mest produktive landene (produktive i antall publikasjoner), fikk alle artikler med kvinner i dominerende forfatterposisjoner færre siteringer enn de artiklene som hadde menn i samme posisjon. Og dette forsterkes av det faktum at kvinners publiseringsporteføljer er mer nasjonale enn sine mannlige kollegers - de oppnår dermed lite ekstra siteringer som påløper internasjonalt samarbeid. Gitt at siteringer nå spiller en sentral rolle i evalueringen av forskere, kan denne situasjonen bare forverre kjønnsforskjellene.

Den foreslått indikatoren belønner videre bare de som publiserer i kanaler som er indeksert i Scopus/Web of Science. Dette utelukker alle miljøer som publiserer på alle andre språk enn engelsk. Den foreslått indikatoren belønner institusjoner med naturvitenskapelig profil, selv om det i modellen legges opp til at det beregnes institusjonsfaktor (andel av institusjonens publikasjoner som kan forventes å være med i siteringsindeksen) som gjennom fjerning av samarbeidsfaktoren skal gi fagnøytralitet. Institusjonsfaktoren vil være lav ved institusjoner med en fagprofil som har svak dekning i siteringsindeksen - eksempelvis HiOA. For HiOA vil det være et poeng at svak dekning i siteringsdatabasene ikke er lik lav kvalitet på forskningsaktiviteten.

Det er viktig at forskningen blir brukt, men det er ikke nødvendigvis den viktigste forskningen som blir mest sitert. Den foreslåtte indikatoren vil virke som insentiv til produksjon av artikler man antar blir mye sitert. En vridning mot å produsere og publisere artikler som gir høye siteringstall kan føre til at mye av viktige forskningsarbeider som av ulike årsaker ikke har høy siteringshyppighet vil bli prioritert bort. Eksempler på dette er etterprøving av tidligere forskningsresultater og studier, publisering av studier som gir negative resultater, upopulære funn osv.

Ved innføring av en samarbeidsfaktor i indikatoren var det enighet om at samarbeid om forskning kunne være et viktig bidrag for å fremme kvaliteten på norsk forskning. Det kan være problematisk å holde en slik samarbeidsfaktor opp mot en siteringsfaktor. Selv om mange forskere vil være kjent med at samarbeid om forskningsarbeider, da særlig internasjonalt samarbeid, øker sannsynligheten for å blir mer sitert, så vil ikke nødvendigvis innføring av en

[2] Lariviere, Vincent et.al. 2013. Nature 504, 211–213, doi:10.1038/504211a

siteringsindikator virke like sterkt som et insentiv til samarbeid som en egen faktor for å samarbeide.

På grunn av fagprofilen har HiOA ekstremt lav import-andel fra Scopus inn i CRIStin. Det sier seg selv at denne indikatoren vil føre til at HiOA får enda mindre igjen for sin forskning – som for det meste er publisert i nordiske kanaler, på nordiske språk. Importandelen 2012-2015 er mellom 36-43%. Indikatoren bygger på at man kan koble data på artikkelnivå mellom CRIStin og Scopus/Web of Science. HiOA har svært lav dekning i begge disse siteringsdatabasene. Elsevier (Scopus) har funnet bare ca 30 % av vitenskapelige publikasjoner fra HiOA[3]. De fleste av disse tilhører forskere ved Fakultet for helsefag. Andelen publikasjoner fra HiOA-forskere er enda lavere i Web of Science. I rapporten (s. 18) anbefales at datagrunnlaget for publiseringsindikatoren og datagrunnlaget i den valgte siteringsdatabasen må kobles før en evt. siteringsanalyse gjennomføres. CRIStin har sagt at importfunksjonen ikke er optimal, og at det er «potensiale for å øke importen med 10 % mer poster fra forskere som er indeksert i Scopus». Hva med alle fagmiljøene som publiserer på norsk og nordiske språk? Forskningen har ikke lavere kvalitet, men er ikke dekket av siteringsdatabasene.

Har høringsinstansen synspunkter på forslaget om en siteringsindikator som ikke framkommer av innspillene på spørsmålene over?
Kunnskapsdepartementet har i forslaget til statsbudsjett for 2017 fulgt anbefalingen fra Forskningsrådet om å etablere en nasjonal infrastruktur for bibliometri i CRIStin. Gjennom en slik infrastruktur vil institusjonene kunne ta i bruk siteringsanalyser. Siteringsanalyse bør heller understøtte ulike analyser som fagprofil, produktivitet, samarbeidsmønstre etc. som en del av den nasjonale infrastrukturen for bibliometri. Heller enn å bli en del av publiseringsindikatoren.

Hensyn til Open Access?
HiOA svarte i høringen på rapporten «Nasjonale retningslinjer for åpen tilgang til forskningsresultater» at kun publiseringer i åpne kanaler skal gi RBO-uttelling. Og videre at dersom Kunnskapsdepartementet i stedet ønsker å fortsette å belønne publisering i lukkede kanaler, ber vi om at publisering i åpne kanaler likevel har *signifikant* sterkere uttelling enn publisering i lukkede. Rapportens forslag til en egen faktor for åpen publisering i publiseringsindikatoren blir da svært viktig, men faktoren bør gi signifikant utslag.

I rapporten *Vekt på forskningskvalitet* fra NIFU står det s. 15: «En rekke studier har vist at artikler i tidsskrifter med åpen tilgang (Open Access) blir oftere sitert enn andre artikler». Og det vises til nettsiden *The OpCit project* som i mange år har oppdatert en liste over studier på hvorvidt det er en siteringsfordel for artikler med åpen tilgang.[4]

Høringen *Nasjonale retningslinjer for åpen tilgang til forskningsresultater* må ferdigbehandles. Høgskolen i Oslo og Akershus mener det bør være sentralt i regjeringens strategi at alle

[3] Guillaume Warnan, Research Management Consultant, Elsevier, 9.9.2016: «we probably only cover around 30% of HiOA publications (between 28% and 32% between 2012 and 2015)"
[4] http://sparceurope.org/oaca/

vitenskapelige artikler skal være åpent tilgjengelige innen 2020 og insentiver knyttet til publiseringsindikatoren bør omfavne dette målet.

Med vennlig hilsen,

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ingen håndskrevne signaturer

Curt Rice	Morten Irgens
rektor	*prorektor for forskning*